

LANDSKAPSREVISIONEN

Datum
05.05.2021

Nr
23/2021

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2020.

Mariehamn, den 5 maj 2021

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet	3
2.1.	Analys av resultaträkningen	3
2.2.	Analys av balansräkningen	4
2.3.	Övriga iakttagelser	5
3.	Budgetuppföljningen	7
4.	Förvaltningsberättelsen	7

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Resultaträkningen visar ett underskott om ca 50 MEUR på sista raden efter förändring av reserveringar. Årsbidraget blev minus 15,3 MEUR. På grund av coronaviruspandemin försämrades landskapets ekonomiska läge väsentligt.

Skatteinkomsterna minskade med ca 30 MEUR jämfört med 2019. Coronaviruspandemin medförde ökade sjukvårdskostnader, arbetslöshetsersättningar, kompensation för förlorade skatteintäkter till kommunerna samt extraordinära företagsstöd. I bilaga till bokslutet specificeras Covid-19 relaterade kostnader uppgående till ca 18,8 MEUR.

Verksamhetsintäkterna ökade eftersom en intäktsreservering om ca 4,3 MEUR upptagits då statligt stöd kommer att erhållas för ÅHS Covid-19 relaterade kostnader.

Verksamhetskostnaderna ökade med ca 2,3 MEUR jämfört med föregående år. Köpta tjänster minskade med ca 2,5 MEUR. Interna hyrorna ökade med drygt 1 MEUR. Personalkostnaderna ökade med ca 3,7 MEUR. Det s.k. konkurrenskraftavtalet utgick 2019 vilket medförde högre semesterpremier 2020. Semesterlöneskulden ökade då omvandlingen av semesterpremier till lediga dagar genomfördes 2020.

Årsbidraget förbättras av ett extra uttag från PAF om 25 MEUR. I enlighet med budgeten överfördes beloppet till PAF-reserven samtidigt som 5 MEUR upplöstes.

Bland finansiella kostnaderna märks en nedskrivning av lån till Ålands Utvecklings Ab om 1 MEUR.

Avskrivningarna ökade med 0,5 MEUR. En nedskrivning på grund av rivningen av Marsunds-bron om drygt 1 MEUR har ytterligare gjorts.

Som ökning av reserveringar bokfördes ca 24 MEUR vilket slutligen medförde att underskottet blev så stort som ca 50 MEUR.

Pensionskostnaderna

Pensionskostnaderna har ökat med drygt 1,4 MEUR jämfört med 2019. Den årliga ökningen har legat på ungefär denna nivå de senaste åren. För att inte belastningen av budget och resultat ska öka måste överföringarna från pensionsfonden öka med lika mycket. 2020 överfördes 19,1 MEUR, en ökning med 1,4 MEUR från året innan.

Skatteinkomsterna

På grund av coronaviruspandemin minskade statens skatteinkomster 2020 och följaktligen avräkningsbeloppet. Totalt minskade skatteinkomsterna med ca 30 MEUR (lotteriskatten minskade med 0,5 MEUR och apoteksavgifterna ökade en aning vilket inte syns i nedanstående tabell).

	2020	2019	2018	2017
Avräkningsbelopp	219.540.716	244.550.990	244.648.861	233.616.481
Skattegottgörelse	7.293.092	11.745.093	15.196.476	23.945.287
	226.833.808	256.296.083	259.845.337	257.561.768

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Coronaviruspandemin har förorsakat en kraftig försämring av landskapets likviditet. I bokslutet är försämringen 26,8 MEUR. Interna hyrorna om ca 9,5 MEUR till fastighetsverket har bokförts som en skuld. Betalning har inte skett eftersom likviditeten i fastighetsverket är god, ca 10,7 MEUR. Fullmakt att lyfta finansieringslån om 60 MEUR har beviljats av lagtinget men inte behövt användas ännu (april 2021).

	2020	2019
Kortfristiga placeringar	8.551.256,05	30.816.443,76
Kassa- och banktillgodohavanden	21.441.755,05	25.976.209,59
Totalt	29.993.011,10	56.792.653,35

PAF-medel

I bokslutet har ca 24 MEUR bokförts som ökning av reserveringar. I en not specificeras vad ökningen består av. I enlighet med budget 2020 överförs en tilläggsutdelning från PAF om 25 MEUR till reserven samtidigt som 5 MEUR av reserverade PAF-medel upplöses för finansiering av utgifter i budgeten. Reserverade PAF-medel om ca 11,8 MEUR upplöses även för finansiering av coronaviruspandemi-utgifter under året (i enlighet med andra tilläggsbudget 2020).

PAF-medel som budgeterats för utgifter står till förfogande i fyra år. Detta betyder att PAF-medel i budget 2017 som inte utnyttjats ska överföras till reserven i bokslut 2020. Ett relativt stort belopp 15,1 MEUR överfördes detta år. En tilläggsöverföring av ej utnyttjade s.k. Paf-netto medel från tidigare år har även gjorts. Därtill överförs årets amorteringar av Paf-lån till reserven. Varje år upplöses 160.000 euro, vilket motsvarar avskrivningarna på Vårdö-bron, från den investeringsreservering som gjordes 2017.

Hanteringen av PAF-medel i landskapets bokslut styrs av reglerna i landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening (1993:56), vilken ändrades inför bokslut 2018. Där bestäms vad som årligen ska överföras till reserverade PAF-medel under posten fondkapital i balansräkningen.

I enlighet med budget överfördes i bokslut 2014 10 MEUR av PAF-medel till fondernas kapital där även Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond samt donationer och testamenterade medel upptogs. Penningautomatmedel (= ej utnyttjade penningautomatmedel) visades på en skild rad under eget kapital. I bokslut 2016 slogs dessa poster ihop till posten fondkapital. Detta resulterade i att posten bestod av fonder, donationer och testamenterade medel som fanns på specifika bankkonton samt penningautomatmedel som inte fanns på något specifikt bankkonto.

Reserverade PAF-medel uppgår nu till ca 52,7 MEUR vilket PAF genom åren betalat till landskapet. PAF har dessutom betalat 10 MEUR i förskott på 2020 års vinstutdelning vilket ingår i posten erhållna förskott i balansräkningen. Landskapets likviditet vid bokslutet 2020 var ca 30 MEUR. Om likviditeten antas bestå av inbetalda PAF-medel betyder detta att 32,7 MEUR under åren använts till andra utgifter vilka inte varit avsedda att finansieras med PAF-medel.

Det är möjligt att besluta om upplösning av PAF-medel för användning till olika ändamål. Detta skulle inte påverka resultatet på sista raden negativt men brist på likviditet skulle kräva låneupptagning.

Det finns skäl att i balansräkningen visa reserverade PAF-medel skilt från fonder, donationer och testamenterade medel som finns på specifika bankkonton.

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt tabellen nedan. Beloppet 2019 är uppdaterat efter att en ny riktigare beräkning gjordes hösten 2020. Beloppet 2020 är baserat på en approximativ beräkning och kan komma att ändras ifall det utförs en ny försäkringsmatematisk beräkning som beaktar realiserade pensionsdata och löner från 2020. Sådana beräkningar görs dock inte varje år.

2020	2019	2018	2017
803.600.000	799.800.000	783.900.000	772.000.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2020 till 498,6 MEUR, en ökning från 483,1 MEUR per den 31.12.2019. Täckningsgraden har förbättrats från 60,4 % till 62 %.

Landskapsägda bolag och intressebolag

Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. Nytt för 2020 är att en konsoliderad resultat- och balansräkning inkluderande landskapsregeringen och fastighetsverket (inte fullständiga och officiella rapporter) finns som bilaga till bokslutet.

I bilaga till bokslutet beskrivs ägarandel, omsättning och eget kapital (år 2019) i landskapsägda bolag och intressebolag.

En bättre bild av landskapets resultat och ekonomiska situation fås i och med de bilagor som intagits i bokslutet. En ännu mer rättvisande bild fås om ett koncernbokslut skulle uppgöras. På sikt bör nyttan med ett koncernbokslut vägas mot kostnaden att ta fram ett sådant.

Kommentarer kring bokslutets korrekthet

- Avskrivningstiden för broar, färjfasten och kajer anges till 50-85 år i not 1. Avskrivningstiden borde ändras till maximalt 50 år. Statens avskrivningstider för anläggningar är 10-50 år. Oavskrivna utgiftsrester för gamla Marsundsbron och gamla Vårdöbron finns kvar i balansräkningen. Årsbokslut för landskapet började uppgöras 1998. På grund av den bokföringsmetod som tidigare användes finns det utmaningar med att definiera utgiftsrester för enskilda äldre investeringar som dessa broar i anläggningsregistret.
- Ålands Utvecklings Ab:s revisor har i revisionsberättelsen under senare år givit en anmärkning för felaktig användning av medel som bolaget erhållit som lån för att investera och förvalta i enlighet med ERUF-programmet för Åland. I bokslutet har bokförts en nedskrivning om 1 MEUR för att täcka en förväntad kreditförlust på lånefordran. Det inträffade visar att ägarstyrningen av bolaget inte fungerat tillfredsställande. Bolaget är upptaget i landskapets balansräkning enligt aktiernas anskaffningsvärde ca 4,2 MEUR. Det egna kapitalet uppgår per 31.12.2019 till ca 1,4 MEUR. Landskapet avser avveckla bolaget under 2021. Det finns risk för ytterligare nedskrivningar när den processen är klar.
- Problem med avstämning av kundreskontran mot huvudboken hos ÅHS finns fortfarande. Landskapets bokslut innehåller felaktigheter på grund av problemen men differensernas storlek bedöms inte ha en väsentlig inverkan på resultatet.
- Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Merparten är eliminerad i bokslutet 2020. För att uppnå hundra procentig nivå behöver bokföringen utvecklas så att interna transaktioner kan igenkännas på ett enkelt sätt.

3. Budgetuppföljningen

I Ålands budget för år 2020 upptogs anslag om totalt 406.623.000 EUR. På grund av coronaviruspandemin avgavs fler tilläggsbudgetar än vanligt. Genom fem tilläggsbudgetar ökades budgetens utgiftsram till 423.934.000 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

På grund av coronaviruspandemin är jämförelser av resultat mot budget inte lika ändamålsenliga som vanliga år. När pandemin slog till lades flera tilläggsbudgetar snabbt fram för att lindra de negativa ekonomiska effekterna för landskapet. Det är naturligt att en del anslag uppskattades ganska högt och att utnyttjandet blev betydligt lägre än väntat.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

9 st. budgetöverskridningar har inträffat av totalt 118 budgetmoment. Förklaringarna vilka finansavdelningen begärt in är godtagbara. Överskridningarna är i de flesta fall relativt små. I två fall noteras en procentuellt större överskridning vilket budgetansvariga borde ha observerat och anhållit om tilläggsbudget.

4. Förvaltningsberättelsen

Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse samt årsbokslutet. Förvaltningsberättelsen är välstrukturerad. En del nya nyckeltal har framtagits vilket ökar informationsvärdet. Fortfarande är en del texter onödigt långa. Målsättningarna borde vara koncentrerade på utvecklingsarbete. Arbetet med att hantera löpande ärenden borde beskrivas kortare.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2020 var 651 vilket är en ökning i jämförelse med 31.12.2019 då motsvarande antal var 465. Av alla öppna ärenden noteras 289 st. för infrastrukturavdelningen, vilket är en ökning från 213 st. för ett år sedan.

Änsikten är att motivering till varför ett ärende ligger oavslutat efter 3 månader ska läggas in i ärendehanteringssystemet. Detta görs i regel inte. Att ärenden i årtal ligger oavslutade på en del avdelningar tyder på att den interna styrningen och kontrollen inte fungerar riktigt som den borde i detta avseende.

